

بنیادهای دموکراسی

درس هشتم

عدالت و دموکراسی

حقوق معنوی

- ▶ اختصاص - این مطلب به پروژه توانا مربوط به سازمان E-Collaborative for Civic Education اختصاص دارد و استفاده از آن می بایست با ذکر نام سازمان تهیه کننده انجام شود.
- ▶ غیر تجاری - این مطلب برای استفاده های غیر تجاری می باشد و برای هیچ گونه منفعتی بهره برداری نخواهد شد.
- ▶ اشتراک - اگر می خواهید هر گونه تغییری در مطلب وارد کنید، شما می توانید حاصل کار را تنها تحت مجوز E-Collaborative for Civic Education منتشر کنید و برای ایجاد بدنه اصلی اطلاعات، این تغییرات را باید با E-Collaborative for Civic Education به اشتراک گذارید.

پرسش اصلی

❖ چه نسبتی میان عدالت و دموکراسی برقرار است؟

تمرین تفکر انتقادی

❖ به نظر شما چه نسبتی میان عدالت و دموکراسی برقرار است؟

1. عدالت و دموکراسی دو مقوله کاملاً مستقل از یکدیگرند که هیچ سطح تماسی با یکدیگر ندارند.
2. عدالت و دموکراسی دو روی یک سکه اند.
3. عدالت و دموکراسی دوازش رقیب اند که می توانند با هم ناسازگار بیفتند.

دموکراسی چیست؟

❖ درباره میزان دموکراتیک بودن یک نظام سیاسی می توان بر اساس معیارهای زیر داوری کرد:

1. امکان مشارکت سیاسی مؤثر
2. برابری شهروندان در مقام رأی دهنده
3. درک آگاهانه از گزینه هایی که موضوع انتخاب هستند
4. کنترل دستور کار سیاسی
5. شمول

دموکراسی چیست؟

❖ دموکراسی یک شیوه تصمیم‌گیری جمعی است که به شهروندان فرصت برابر برای بیان خواسته‌ها و ترجیحات‌شان را می‌دهد.

❖ دموکراسی فقط شیوه‌ای برای گردآوری خواسته‌های شهروندان نیست، شیوه‌های برای تحقق خواسته‌های اکثریت هم هست.

❖ حق رأی دادن حق بنیادین/مرکزی در یک نظام دموکراتیک است.

تمرین تفکر انتقادی

❖ به نظر شما کدام حقوق و آزادی ها به حق رأی دادن، به عنوان حق اصلی و محوری شهروندان در یک نظام دموکراتیک، مجال بروز، معنا و محتوا می دهند؟ چرا؟ با چه سازوکاری؟

دموکراسی چیست؟

❖ پاره ای حقوق (نظیر حق گردهم آمدن، و حق تشکیل حزب و گروه) و آزادی ها (نظیر آزادی بیان، آزادی رسانه ها) از آن جهت برای دموکراسی مهمند که:

1. امکان **کشف و شکل دهی** به خواست ها را به شهروندان می دهند
2. امکان **بیان** این خواست ها را به شهروندان می دهند
3. به **پیشگیری از تقلب** در انتخابات، که شیوه محوری دموکراسی است، کمک می کنند.

❖ این حقوق و آزادی ها به حق رأی معنا و محتوا می دهند.

عدالت چیست؟

❖ انواع عدالت:

1. **عدالت اصلاحی:** ناظر است به واکنش منصفانه نسبت به: الف. تخلف کردن از قواعد و قوانین؛ ب. آسیب رساندن به دیگران
2. **عدالت روشی:** ناظر است به منصفانه بودن شیوه های جمع آوری اطلاعات و تصمیم گیری
3. **عدالت توزیعی:** ناظر است به منصفانه بودن توزیع چیزی میان اعضای جامعه

❖ پرسش از نسبت دموکراسی و عدالت در واقع پرسش از نسبت دموکراسی و عدالت توزیعی است.

عدالت توزیعی

❖ نظریهٔ عدالت توزیعی عمدتاً در پاسخ به سه پرسش زیر شکل می‌گیرد:

1. **چه چیزی باید توزیع شود:** درآمد؟ ثروت؟ فرصت؟ رفاه؟ قابلیت؟...
2. **چه کسی باید دریافت کننده باشد:** افراد؟ گروهی خاصی؟ طبقه ای خاص؟...
3. **توزیع بر چه مبنایی باید صورت بگیرد:** برابری؟ به حداکثر رساندن؟ ویژگی های فردی؟ معامله و تجارت آزاد؟...

عدالت و دموکراسی:

دموکراسی به مثابه روش، عدالت به مثابه غایت

▶ در تلقی رایج دموکراسی یک شیوه حکمرانی "معطوف به روش" دانسته می شود، اما عدالت "معطوف به غایت" است. دموکراسی روشی برای حل منازعات و تصمیم گیری جمعی است. در حالی که غایت عدالت توزیع منابع به نحوی منصفانه است.

عدالت و دموکراسی:

دموکراسی، عدالت، و مشارکت سیاسی مؤثر

▶ عدم مشارکت سیاسی در بسیاری موارد، به ویژه در جوامع در حال توسعه، ناشی از پدیده‌هایی نظیر فقر و بیسوادی/کم سوادی است. این پدیده‌ها غالباً در اثر توزیع ناعادلانه منابع شکل می‌گیرند و گسترش می‌یابند. این موقعیت نشان می‌دهد که چگونه عدالت و دموکراسی، به عنوان دو پدیده مستقل، می‌توانند بر یکدیگر تأثیر بگذارند.

عدالت و دموکراسی: دموکراسی و بیعدالتی جنسیتی

▶ دموکراسی می تواند حق رأی برابر را تأمین کند،
اما لزوماً نمی تواند از آن حیث که دموکراسی است،
به بیعدالتی جنسیتی حساس باشد.

عدالت و دموکراسی: دموکراسی و اقلیت های همیشه بازنده

▶ مطابق تلقی رایج، دموکراسی شیوه ای برای حل منازعات و تصمیم گیری جمعی از طریق مبنای قرار دادن رأی اکثریت است. در این تلقی حساسیتی نسبت به موقعیت و منافع اقلیت های همیشه بازنده دیده نمی شود.

عدالت و دموکراسی

▶ ملاحظاتی که در تصمیم‌گیری درباره نسبت عدالت توزیعی و دموکراسی باید در نظر داشت:

1. دموکراسی به مثابه روش، عدالت به مثابه غایت
2. دموکراسی، عدالت، و مشارکت سیاسی مؤثر
3. دموکراسی، عدالت، و جنسیت
4. دموکراسی، عدالت، و مسأله اقلیت‌های همیشه بازنده

حقوق معنوی

- ▶ اختصاص - این مطلب به پروژه توانا مربوط به سازمان E-Collaborative for Civic Education اختصاص دارد و استفاده از آن می بایست با ذکر نام سازمان تهیه کننده انجام شود.
- ▶ غیر تجاری - این مطلب برای استفاده های غیر تجاری می باشد و برای هیچ گونه منفعتی بهره برداری نخواهد شد.
- ▶ اشتراک - اگر می خواهید هر گونه تغییری در مطلب وارد کنید، شما می توانید حاصل کار را تنها تحت مجوز E-Collaborative for Civic Education منتشر کنید و برای ایجاد بدنه اصلی اطلاعات، این تغییرات را باید با E-Collaborative for Civic Education به اشتراک گذارید.